

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๕

วันที่ ๑๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคไทยรักธรรม ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๓๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง กล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องเปิดรับสมัครสมาชิกระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ โดยใช้วิธีเชิญชวนประชาชน ตำบลป่ามะคาบ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ (ดอกไม้จันทร์) มีเงื่อนไขว่าจะต้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องก่อนจึงจะมีสิทธิเข้าร่วมกลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทร์ ซึ่งหากมีผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องครบ ๕๐๐ คนขึ้นไป จะทำให้พรรคผู้ถูกร้อง

สามารถเปิดสาขาพรรคการเมืองได้ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การทำดอกไม้จันทน์ส่งมา สาขาพรรคผู้ถูกร้องที่จังหวัดพิจิตรแล้วให้สมาชิกมารับไปทำที่บ้าน เมื่อทำดอกไม้จันทน์เสร็จแล้วพรรคผู้ถูกร้องจะรับซื้อคืนในราคาดอกกละ ๑ บาท โดยมีพยาน ๕ คน ให้การสอดคล้องกันว่าผู้ถูกร้องจงใจให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกพรรคด้วยการเข้าร่วมกลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์จริง หากไม่มีการจงใจดังกล่าวก็จะไม่สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องมีเงื่อนไขในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ว่า จะต้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องก่อนจึงจะมีสิทธิเข้าร่วมกลุ่ม ผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องไม่ต้องเสียค่าสมัครสมาชิกหรือค่าบำรุงพรรค เพราะผู้ถูกร้องจะออกเงินค่าบำรุงพรรคให้ ทั้งยังมีพยานให้การว่าได้รับคำสั่งจากหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้หาสมาชิกพรรคในจังหวัดพิจิตรเพื่อเปิดสาขาพรรคการเมือง โดยเข้าใจว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการนำเสนอนโยบายการสร้างอาชีพด้วยการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ให้แก่ประชาชนเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านให้มีรายได้ จึงเป็นการให้เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๐ แม้ผู้ถูกร้องจะมีได้ดำเนินการด้วยตนเอง แต่มีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริหารพรรคหรือหัวหน้าพรรคมอบหมาย ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจด้วย การดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันพรรคการเมือง มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ อันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นับแต่ตั้งพรรคผู้ถูกร้อง หัวหน้าพรรคดำเนินการให้ความรู้การฝึกอาชีพแก่ประชาชนทั่วประเทศ ประชาชนที่สนใจจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อฝึกอาชีพ บุคคลที่ผ่านการฝึกประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์แล้ว พรรคผู้ถูกร้องจะแนะนำให้ไปรวมตัวกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อผลิตและจำหน่าย โดยกรรมการบริหารพรรคจัดหาผู้สนับสนุนรับซื้อดอกไม้ประดิษฐ์ให้ ไม่ใช่เป็นกรณีที่พรรคผู้ถูกร้องรับซื้อไว้เพื่อนำไปจำหน่าย หากพรรคผู้ถูกร้องต้องการดอกไม้ประดิษฐ์ไปใช้ทำกิจกรรมการเมืองจะรับซื้อจากวิสาหกิจชุมชนดังกล่าว พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประกอบกิจการ กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องเคยเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ประชาชนให้มีอาชีพทำกินโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เป็นผลให้ผู้ประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์รวมตัวจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนหลายแห่ง โดยใช้ชื่อขึ้นต้นว่าวิสาหกิจชุมชน ไทรภักธรรม เช่น วิสาหกิจชุมชนจังหวัดพิษณุโลก การเข้าร่วมกลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์กับการเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องนั้นแยกคนละส่วน พรรคผู้ถูกร้องไม่เคยมีนโยบายให้ประชาชนที่จะสมัครเข้ากลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ต้องเป็นสมาชิกผู้ถูกร้องโดยใช้วิธีการชักชวนให้เข้ากลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์หรือ

ออกค่าบำรุงพรรคการเมืองแทนผู้สมัคร พรรคผู้ถูกร้องไม่มีการชำระเงินแทน ไม่เคยสำรองจ่ายเงิน ค่าธรรมเนียมหรือค่าบำรุงพรรคแก่ผู้สมัคร ไม่เคยสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของพรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือ บุคคลอื่นใดสำรองจ่ายเงินค่าธรรมเนียมหรือค่าบำรุงพรรคการเมืองให้แก่ผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรค

ศาลตรวจสำนวนและพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๓๐ หรือไม่

เห็นว่า พรรคการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย การตั้งพรรคการเมืองเกิดจาก การรวมตัวของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ พรรคการเมืองตั้งขึ้น เพื่อส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง และต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน ตามมาตรา ๒๐ การตั้งพรรคการเมืองจึงเป็นไปเพื่ออุดมการณ์ทางการเมืองที่จะดำเนินการเพื่อ ประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ เป็นการเมืองที่บริสุทธิ์ปราศจากการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ปราศจากการรวมตัวกันเพื่อสร้างอิทธิพลหรืออำนาจใด ๆ ในทางมิชอบ ทั้งนี้ กฎหมายให้การสนับสนุน พรรคการเมืองด้วยการให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองโดยกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อไม่ให้ พรรคการเมืองแสวงหาประโยชน์หรือรับประโยชน์จากบุคคลใดในทางมิชอบ ฉะนั้น มาตรา ๓๐ จึงบัญญัติห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ อื่นใด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก

คดีนี้ผู้ถูกร้องยอมรับว่ามีการฝึกอາชีพประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ให้แก่ประชาชนเพื่อนำออกจำหน่าย โดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ประชาชนแนะนำให้รวมตัวกันจัดตั้ง เป็นวิสาหกิจชุมชน จัดหาผู้สนับสนุนรับซื้อดอกไม้ประดิษฐ์จากประชาชนโดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าเป็นเพียง การอบรมให้ความรู้ พรรคผู้ถูกร้องมิได้รับซื้อไว้เพื่อจำหน่าย ผู้ถูกร้องไม่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายและไม่ได้ มีเงื่อนไขในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องตามที่ผู้ร้องอ้าง คดีจึงมีประเด็นที่จะต้อง วินิจฉัยว่าพรรคผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์ในลักษณะเป็นการให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็น สมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องหรือไม่

แม้การช่วยเหลือประชาชนด้วยการฝึกออาชีพเป็นสิ่งที่ดี แต่มิใช่วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง
พรรคการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่พรรคการเมืองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการซื้อขายหารายได้
ของประชาชนในลักษณะเป็นคนกลางในการซื้อขายสินค้า เป็นสิ่งที่นอกเหนือวัตถุประสงค์ของ
พรรคการเมือง วิสาหกิจชุมชนที่ตั้งขึ้นก็ใช้ชื่อพรรคของผู้ถูกร้องขึ้นต้นเป็นชื่อของวิสาหกิจชุมชน
ข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องเป็นการเจือสมกับข้ออ้างของผู้ร้อง พยานหลักฐานของผู้ร้องมีน้ำหนัก
น่าเชื่อถือ ข้อที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าพยานผู้ร้องมีสาเหตุไม่พอใจผู้ถูกร้องเป็นการอ้างลอย ๆ ไม่น่าเชื่อถือ ไม่มี
น้ำหนักหักล้างพยานผู้ร้อง ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องเสนอให้ประโยชน์จากการประดิษฐ์
ดอกไม้จันทน์เป็นเงื่อนไขในการสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน
มาตรา ๓๐ เห็นควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง
หรือไม่ เพียงใด

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒
วรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรค
การเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับ
เลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

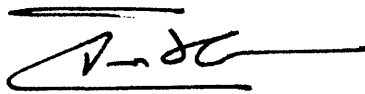
ดังนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตั้งวินิจฉัยข้างต้นแล้ว พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วย จึงชอบ
ที่จะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ใน
ระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ อันเป็นช่วงเวลาที่เกิดเหตุให้มีการยุบพรรค
โดยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวเป็นเวลาสิบปีนับแต่วันที่
ศาลมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและ
ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่
พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง บัญญัติห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหาร พรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการบัญญัติผลของการฝ่าฝืนกฎหมายไว้อย่างชัดเจน มิได้ให้อำนาจศาล ที่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องแล้วต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ อันเป็น ช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไม่ให้ไป จดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง พรรคการเมืองใหม่ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องด้วย

อาศัยเหตุผลข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๓๐ ให้เพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง เป็นเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และไม่ให้เป็นกรรมการบริหาร พรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

(นายจิรนิติ ทะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ